

Inwestuję Odpowiedzialnie

Scenariusz zajęć

„5 czerwonych flag w wiadomościach o pieniądzach – jak rozpoznać manipulację?”

SCENARIUSZ – SZKOŁY PODSTAWOWE

Temat: „5 czerwonych flag w wiadomościach o pieniądzach – jak rozpoznać manipulację?”

- Czas trwania: 45 minut

Grupa docelowa: uczniowie klasy IV-VI szkoły podstawowej

Przedmiot nauczania: Wiedza o społeczeństwie / Podstawy przedsiębiorczości / godzina wychowawcza

Cel lekcji: Uczeń potrafi rozpoznawać „czerwone flagi” w przekazach dotyczących pieniędzy oraz oceniać wiarygodność informacji finansowych.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie „czerwona flaga” jako sygnał ostrzegawczy w informacji,
- rozumie, że nie każda wiadomość o pieniądzach jest rzetelna i obiektywna,
- zna pięć najczęstszych czerwonych flag w przekazach finansowych:
 1. clickbaitowy, emocjonalny tytuł,
 2. obietnica zysku bez ryzyka,
 3. brak danych i konkretów,
 4. niejasne lub anonimowe źródła („tajemniczy eksperci”),
 5. granie na emocjach (strach, panika, chciwość),
- potrafi analizować przykładowe nagłówki i komunikaty finansowe,
- stosuje zdobytą wiedzę do samodzielnej oceny wiarygodności informacji.

Pomoce dydaktyczne:

karty pracy dla 5 grup (jedna flaga na grupę, Załącznik 1), tablica / flipchart, pisaki.

Metody pracy:

wykład z prezentacją multimedialną, pogadanka, praca w grupach, dyskusja, praca z kartą pracy, analiza przykładów

Przed lekcją:

Uczniowie powinni znać podstawowe pojęcia: **informacja, inwestycja, ryzyko, źródło informacji.**

Nauczyciel przygotowuje karty pracy i dzieli klasę na 5 grup.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie do lekcji (5 minut)

Nauczyciel:

-sprawdza obecność,

-podaje temat lekcji,

-wyjaśnia, że w świecie informacji — szczególnie tych dotyczących pieniędzy — nie wszystko jest prawdą,

-wprowadza pojęcie „czerwonej flagi” jako sygnału ostrzegawczego, który powinien wzbudzić czujność odbiorcy.

Wyjaśnienie pojęcia:

Czerwona flaga to element informacji, który powinien wzbudzić czujność odbiorcy, ponieważ może świadczyć o manipulacji, przesadzie lub próbie oszustwa.

2.Omówienie 5 czerwonych flag - 15 minut

.Czerwona flaga 1 – Clickbaitowy, emocjonalny tytuł

Clickbait to rodzaj tytułu, którego głównym celem jest przyciągnięcie uwagi odbiorcy poprzez wywołanie silnych emocji, takich jak strach, sensacja lub nadmierna ciekawość. Tego typu nagłówki są konstruowane w taki sposób, aby skłonić do kliknięcia, jednak często nie oddają one rzeczywistej treści artykułu lub znacznie ją upraszczają i wyolbrzymiają.

Przykładami clickbaitowych tytułów są nagłówki w rodzaju: „Jeśli masz konto w banku, musisz to zobaczyć!” lub „Ten jeden błąd może zniszczyć Twoje oszczędności!”. Ich skuteczność polega na odwoływaniu się do emocji i poczucia zagrożenia, co sprawia, że odbiorca reaguje impulsywnie, nie analizując treści w sposób krytyczny.

Czerwona flaga 2 – Obietnica zysku bez ryzyka

W ekonomii obowiązuje zasada, zgodnie z którą zysk jest zawsze powiązany z ryzykiem. Oznacza to, że im wyższy potencjalny zysk oferowany w danej inwestycji, tym większe jest ryzyko poniesienia straty. Przekazy sugerujące możliwość osiągnięcia „pewnego” lub „gwarantowanego” wysokiego zysku stoją w sprzeczności z podstawowymi zasadami funkcjonowania rynku finansowego.

Rzetelne instytucje finansowe w swoich komunikatach zawsze informują nie tylko o możliwych korzyściach, lecz także o zagrożeniach i ryzyku związanym z daną ofertą. Brak informacji o potencjalnych stratach lub jednostronne podkreślanie zysków powinno wzbudzić czujność odbiorcy i zostać potraktowane jako sygnał ostrzegawczy.

Czerwona flaga 3 – Brak danych i konkretów

Rzetelne informacje powinny opierać się na faktach, takich jak liczby, jasno wskazane źródła oraz określony czas, którego dotyczą. Brak tych elementów sprawia, że odbiorca nie ma możliwości samodzielnej oceny wiarygodności informacji ani jej sprawdzenia.

Ogólnikowe sformułowania, pozbawione szczegółów, często utrudniają właściwe zrozumienie treści i mogą być wykorzystywane do manipulowania odbiorcą. Przykładem takiego przekazu jest zdanie: „Badania pokazują, że ta metoda działa”, w którym nie podano, jakie badania zostały przeprowadzone, przez kogo oraz w jakich warunkach.

Czerwona flaga 4 – Niejasne lub anonimowe źródła

Wiarygodne źródło to takie, które można jednoznacznie zidentyfikować i sprawdzić, zarówno pod względem autora, jak i instytucji odpowiedzialnej za publikację treści. Anonimowe „opinie ekspertów” lub ogólnikowe „zdania użytkowników Internetu” nie stanowią rzetelnej podstawy do podejmowania decyzji finansowych.

Za eksperta można uznać osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w danej dziedzinie oraz reprezentującą konkretną, możliwą do zweryfikowania instytucję. Brak tych informacji powinien wzbudzić wątpliwości co do wiarygodności przekazu i skłonić do zachowania ostrożności.

Czerwona flaga 5 – Granie na emocjach

Silne emocje mają istotny wpływ na proces podejmowania decyzji i często osłabiają logiczne oraz racjonalne myślenie. Przekazy finansowe bardzo często wykorzystują ten mechanizm, odwołując się do emocji takich jak strach, na przykład poprzez komunikaty sugerujące natychmiastową utratę pieniędzy, lub chciwość, poprzez obietnice wyjątkowych i niepowtarzalnych okazji.

Podejmowanie decyzji finansowych pod wpływem silnych emocji zazwyczaj prowadzi do niekorzystnych wyborów. Brak spokojnej analizy sytuacji zwiększa ryzyko popełnienia błędów i ulegania manipulacji, dlatego tak ważne jest zachowanie dystansu emocjonalnego wobec tego typu przekazów.

3. Ćwiczenie grupowe „5 czerwonych flag” – 15 minut

Forma: praca w 5 grupach

Każda grupa:

- otrzymuje kartę pracy dotyczącą jednej czerwonej flagi,
- analizuje podane przykłady,
- odpowiada na pytania i wykonuje zadania praktyczne.

Nauczyciel:

- czuwa nad poprawnością merytoryczną,
- pomaga w formułowaniu wniosków,
- zachęca uczniów do uzasadniania odpowiedzi.

Prezentacja wyników pracy – 5 minut

Przedstawiciel każdej grupy:

- krótko omawia swoją czerwoną flagę,
- podaje przykład manipulacji,
- wskazuje, jak można się przed nią bronić.

Nauczyciel porządkuje odpowiedzi i zapisuje na tablicy pełną listę pięciu czerwonych flag.

Podsumowanie – 5 minut

Nauczyciel:

- przypomina pięć czerwonych flag,
- podkreśla znaczenie krytycznego myślenia,
- zwraca uwagę, że ostrożność w ocenie informacji chroni przed stratą pieniędzy.

Zadanie domowe

Wybierz dowolny artykuł, reklamę lub post z Internetu dotyczący pieniędzy.

Odpowiedz pisemnie:

- które czerwone flagi zauważyłeś/-aś,
- jaki fragment wzbudził Twoją czujność,
- czy uznajesz przekaz za wiarygodny i dlaczego.